

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKÜ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETESI ÁR:
 Egész évre . . . 12 kor. Negyedévre . . . 3 kor.
 Félévre . . . 6 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő:
BITTERMANN SÁNDOR.

Kiadótulajdonos:
BITTERMANN NÁNDOR.

Hirdetéseket és nyilttéri közleményeket
 a kiadóhivatal vesz fel és azok előre fizetendők.
 MEGJELEN MINDEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN.

Városov Gyula dr.

Az egész ország közvéleménye nagy lelkesedéssel és igaz örömmel fogadta a hírt, hogy Ófelsége a király kalocsai érsekké dr. Városov Gyula, székesfehérvári püspököt nevezte ki. A kalocsai érseki szék hagyományokban gazdag, igen fontos pozíció az országban. Azért általános az öröm és lelkesedés, mert erre a fontos pozícióra Városovban egy arra érdemes férfi lett kinevezve.

Kétszeres az öröm a kalocsai egyházmegyében, nálunk Bács megyében és Zombor városában. Azért kétszeres itt az öröm, mert az új érsek Zombor város szülötte s így ennek a megyének fia és ennek az egyházmegyének neveltje.

Városov Gyula — nem nagyitunk — megközelíti a tökéletes ember fogalmát, vagy talán nemcsak megközelíti, hanem tényleg tökéletes is. Kiváló, nagy stílus tehetsége mellett egész életén át a vasszorgalom jellemezte; e mellett a papi hivatásáról soha egy pillanatra sem felejtkezett meg; a lelkét mindig tiszta, nemes hevület, a szívét pedig jószágos érzelmek töltötték be.

A magyar főpapi karnak ő egyik csillogó, ragyogó büszkesége. Ezután büszkesége, díszje és feje a mi egyházmegyénknek, amely alázatos szívvel hálát rebegeve a Gondviselésnek a kinevezésért, Városov Gyulának hosszú életet és munkaerőt kíván, hogy így nagystílusú egyénisége azon a magas polcon minél tovább áldása legyen az egyházmegyének és az országnak.

*

Városov Gyula Zombor városában, az 1846-ik esztendő aug. 13-ik napján született. Atyja Városov Károly kincstári jószágkormányozási titkár, ki a közügyekben teljesített kiváló szolgálataiért nemességet is kapott, edes anyja pedig Bratyevacska Paulina volt.

Elemi iskoláit városunkban, középiskolai tanulmányait a kalocsai Jézus-társasági atyák országos híru iskolájában végezte. Kiváló tehetségével, nagy szerénységével, mindenkit lefegyverző tapintatával, kedvességével és minden akadályt keresztül törő, lángbuzgalmu szorgalmával tanuló társainak kedvence, büszkesége és példaképe lett, tanárainak valósgyönyörűsége volt, intézetének pedig egész élete folyamán dicsőségére vált.

Isten meghívására hallgatván, 1865-ben annak az egyházmegyének papjai közé vé-

tette fel magát, melynek ime most érseke, egyházfeljedelme lett. Elöljárósága, tehetségét és kiváló tulajdonait tekintve, a budapesti központi papnevelő intézetbe küldötte papi tanulmányainak végzésére.

Ezen intézet az ország különböző papnevelő intézeteinek legkiválóbb növendékei közül toborozza tanítványait. Városov itt is azt a szerepet vitte, mint amelyben kalocsai diák korában tündöklött társai között. Istentől nyert nagy tehetségei és szerzett kiváló erényei a tanulmányok mélysége és ezenfelül legkedvesebb munkája: az elmélkedés és folytonos imádság révén hatalmas erővel bontakoztak ki és erősödtek.

Főszenteltetvén, nagy tehetségeit, lángbuzgalmát és tündöklő papi erényeit egyházfeljedelmének, Haynald Lajosnak rendeltére, 1870-ben Csonoplyán gyömolcsöztette. Az oltár, az egyház hatalmas szerve: a szószék és a gyóntatószék, valamint az iskola diadalt ülték a Krisztus szerénységébe burkolódzott, de az ő bölcsességével és szeretetével és áldott szelidségével működő fiatal káplán tevékenysége következtében. Annyira, hogy a folyton csak dolgozó, tanulmányait erősen bővítő és működésének áldásait sűrű áhitatos imával termékenyítő fiatal pap érdemelt a nagy egyházfeljedelem is figyelemre méltatta. 1873-ban Városov Haynald Bécsbe küldötte, hol az Augustineumban két évig folytatta tanulmányait.

Ekkor azután Haynald udvarába vette a fiatal papot. S akik őt ismerték, szerénységéből eredő minden tiltakozása dacára is püspökséget jövendöltek neki. Udvari szolgálataiban is megmaradt ő annak, aki az előtt volt: szerény, bölcs, szeretetteljes, kitartó és okos munkás, főpásztorának parancsait híven teljesítő és e mellett az Isten és az egyház parancsait minden emberi tekinteten felül helyező ember.

Főleg ezen legutóbbi tulajdonságának köszönhetette az 1880-ban létesült kisebb papnevelő intézet, hogy főpásztorát őt küldötte ki ezen intézet alkormányzójának. Ezen intézmény üdvös voltának beigazolására alkalmasabb kéz alig lett volna található, mint Városov.

Ezen intézetben a nevelés Városov kezébe került. Az ő idejében nevelődött papok tehetnek róla bizonyosságot, hogy Városov milyen nevelő volt. Ha a nevelés fele csakugyan a példa, mint a hogy az is, az új alkormányzó jelenlétével már meg volt oldva a papi pályára készülő ifjak nevelésének a fele. A bölcsesség és a szent élet, a folytonos munka és a szelidséggel párosult tapintat, az Istent és az embert méltóképen szerető szív tisztasága s emellett az egyháznak szolgálatára szükséges minden fegyverzettel felszerelt elszántság és küzdelem úgy nevelődtek belé a papi szolgálatra kizemelt ifjak lelkébe Városov példájától, mint a hogy a természet átveszi a nap termékenyítő áldásos erőt.

És főpásztorát, ki a lángbuzgalmu fiatal pap működését ezen korszaktól kezdve különösebb figyelmére méltatta, szinte kötelezettnek érezte magát, hogy a fiatal pap új tevékenységi körében is megnyilatkozzon nagyobb érdemeit a rangfokozatokba való sűrű emeléssel elismerje.

Mint alkormányzót megbizta, hogy a nagyobb papnevelő intézetben az egyházi jogi és egyháztörténelmi tanszéket is betöltse. Ha ezen előadásokat valaki szó szerint leírta volna és az így készült jegyzetek napvilágot látnak vala, egyházi szakirodalmunk bizonyára a közönségestől messze kimagasló két hatalmas munkával volna gazdagabb. Hiszen országosan ismert tény volt már akkor is, hogy Városov a tudomány ezen két szakában tiszteletreméltó tanultsággal rendelkezik, sőt már akkor is tekintély volt.

Ezen az alapon és a Századokban, ezen történelmi folyóiratban megjelent több nagy figyelmet keltett tanulmánya révén bizta meg őt főpásztorát, hogy a Katholikus Iskolaiügy c. irodalmi munkának munkása legyen. Ennek a megbízatásnak a tudós történész tanár három olyan hatalmas kötettel felelt meg, amely nemcsak szerzőjének tekintélyét öregbítette, nemesak lángeszű főpásztorát elégitette ki, sőt lepte meg, hanem az ezen irányu történelmi munkálatoknak szavahihető kutforrásává vált, az e téren való tanulmányozónak pedig a legfontosabb kérdésekben biztos kalauzául szolgál.

Csak természetes tehát, hogy 1882-ben, midőn a nagyobb papnevelő intézet igazgatói állása megüresült, a bölcs főpásztor őt rendelte erre az állásra.

Egy év mulva már Haynald oldal kanonokja Városov. Gyorsan emelkedik, amint látjuk, pedig nem keresi az emelkedést, nem törtet: csak dolgozik, csak imádkozik, szerényen félrevonul és titokban jótékonykodik. Szinte akarata ellenére emelkedik rohamosan, szemmel láthatólag annak kinyilvánítani szándékolt akaratából, aki őt szolgálatára meghívta, hogy általa az egyház javára és a lelkek üdvére mindig nagyobb és nagyobb és üdvösebb szolgálásokat tétessen.

Haynald halála után az új érsek oldala mellett találjuk őt. Itt is megmaradt annak, aki mindenütt volt. És midőn ezen állásában a megüresült pécsi püspökség betöltésénél kombinációba vették, nehogy úgy tűnjek föl, mintha a püspökség elnyerése érdekében a kinevezésnél döntő szerepet vívők kedvéért elveiből valamit is feláldozni akarna, az éppon akkor lezajlott képviselőválasztásoknál szokása ellenére szavazni ment és szavazatát az akkor bizony a vezetők előtt épen nem kedves néppárt jelöltjére adta.

1898-ban az elhunyt Cselka Nándor püspök állásába, a budapesti központi papnevelő intézet igazgatóságába került. Hogy mi emelte őt erre az állásra, azt a következő szavak mutatják. Erre az állásra ő harmadik jelölt volt. A jelöltek névsora a király asztalán feküdt, midőn egyik kiváló főpap a király előtt járt, akit a király a kinevezendőkre nézve megkérdezett. Az illető főpap Városovot ajánlotta. A király azon ellenvetésére, hogy Városov csak a harmadik helyen van ajánlva, a főpap így válaszolt: „Az utolsó érdemi meg leginkább Felső. Neki már rég püspöknek kellett volna lennie. Ki is nevezték azonnal.”

Hogy mit tett Városov ebben az intézetben, azt országosan tudják és magasztalják. Itt sem dolgozott zajjal és a nyilvánosságért. De a szívek és az elmék az ő igazgatásának áldásait üdvösen érezték meg. Az

erényes élet, a tudomány szeretete, az áhitatos ima, az egyházi szellem ereje az ő igazgatása alatt hatalmas erővel diadalmaszkodtak. A nemzeti szellem pedig abban ülte diadalát külsőleg is észrevehető módon, hogy az ezen intézetben a nemzetiségi vidékről jött ifjak nemzetiségi mozgódásai az ő idejében teljesen ismeretlenek voltak.

1901-ben már Szekesfehervár püspöke. Az egyházi szellemnek minden téren való erős megnyilatkozása, az Evangelium tanainak az életben való igaz gyakorlása, a társadalmi keresztény intézmények föllendülése jellemzik az ő püspökségét.

Hogy röviden és általánosan jellemezhessük az ő fölfogását a főpásztori hivatásról és főpásztori működéséről képet alkotasson magának az olvasó, egy mondását iktatjuk ide, melyet akkor tett, midőn valaki a szekesfehervári püspöki javadalom csekélységéről tett előtte említést.

— Kérem, helytelen kijelentés ez: jó püspökség — rossz püspökség. A püspökség mind egyforma. Különbség csupán csak annyiban van közöttük, hogy az egyik püspök több jót tehet, a másik kevesebbet.

Mint gyöngye javadalmazása fehervári püspöknek nem volt alkalma és módja sok jót tenni; a kalocsai fejedelmi vagyon talán a nagylelkű Haynald idejét fogja visszaidézni, aki milliókat tudott áldozni vallási és művelődési célokra. Városnak Fehérvárot ideje sem volt nagyszabású új intézményeket létesíteni, de egy dologgal emlékeztetést tette a nevét: a keresztény szocializmus istapolásával, amely benne tisztelte legodaadóbb hivatását és pártfogóját. Már ezért is nehéz szívvel bucsuzik tőle, hogy annál nagyobb örömmel fogadja a kalocsai papság. Kalocsának jogát és függetlenségét egyébként az esztergomi érsekséggel szemben megvédte Városhy, az egyháztörténetíró, aki akkor is sokra vitte volna, ha azon a tudós pályán marad. A kalocsai papok tehát benne a jogaiknak alapos védelmezőjét is tisztelik. Mint tudós teológus, szintén díszre lesz a római kardinálisok testületének s bár némileg ridegen áll szembe a reformkatolicizmusnak kívánságaival, még sem tartozik ama maradi egyházfejedelmek közé, akik erre az irányra igazságtalanul és lelkiismeretlenül átkot kiáltanak.

Minden ilyfajta kinevezés, még a leg-sikerültebb és legigazságosabb is, kihívja a bírálatot. Minden új püspöknek tömérdek irigye szokott támadni. Városhy Gyula esete megőrizte ezt a szabályt. Nem akad, aki ne vallaná, hogy mindenképpen méltó ember jutott a kalocsai érseki székbe. Ennek a példátlan gyorsasággal egyre följebb emelkedő papi karriernek nem akad irigye. Ennek a

csodának egyszerű a megfejtése. Városhy Gyula nem stréberkedett soha. Nem követett el mindent, hogy előre és fölfelé jusson. Az ő karrierjét, mely a kalocsai kanonokságon, a budapesti középponti szeminárium igazgatói állásán és a szekesfehervári püspökségen keresztül haladt a kalocsai érseki szék felé, nem erőszakos érvényesülési vágy és protekció csinálta meg, hanem csakis a tehetség és a munka. Évekkel ezelőtt már Haynald kalocsai érsek is megjósolta az udvarába került fiatal papról, hogy valamikor ez a szerény ifju lesz az utódja. Az idő valóra váltotta ezt a jóslást és Városhy megjárta azt a fényes pályát, melynek — egyelőre csak — határköve a kalocsai érsekség. Ennek az igazán vir integernek karrierjét mindenki jogosnak ismeri el. Irigye sincsen az új püspöknek, mert ő maga, akinek harmónikus lelke emberszeretettel van tele, szintén soha nem ismerte az irigységet. Városhy-nak nagy érdeme, hogy mindig tiszteltben tartotta hivatásának határait. Megmaradt papnak, mintaszerű lelkipásztornak és sohasem ártotta bele magát abba a veszedelmes mesterségbe, melynek voltaképpen semmi köze sincsen a teológiához: a politikába. A mai reklámos, politizáló és hazugságoktól fertőzött világban ritka ember, akinek kevés párja akad.

Nem keresve, de egyenesen meghiva hozza magával hozzánk a mi várva-várt új érsekünk ezeket a nagy főpapi tulajdonságokat főpásztori székébe. A kalocsai egyházfejedelmi trón, a kalocsai főegyházmegye fényben ragyog, mert olyan főpásztor vezet az egyház kormányát, kinek ereje Krisztusban van, kinek talpköve az Evangelium, vezérlő csillaga a szeretet, cselekvésének emelője a bölcsesség, természete a tapintat. Az Ur Jézus ide vezérelte hozzánk, ahonnet dicső útjára elindította, hogy az ő példájának ezen közvetlensége által mutassa meg, hogy mi kedves az Urnak. És e példa termékenyíteni fog; Krisztus diadalt ül a mi szívünkben.

Mayer Béla dr.

Ő is városunk szülötte. A második, kire keresetlenül, de méltán esett a királyi kegy sugara; a második, kit nem a méltóság tesz tündöklővé, hanem magával viszi a ragyogást a főpapi székbe; a második, kiről egyszerre — bár nem váratlanul — fény árad szülővárosára és megyéjére.

A kalocsai főkáptalannak díszes és büszkesége. Rövid idő leforgása alatt a harmadik, ki a kalocsai kanonokságból emelkedik fel a magyar püspöki székbe.

Nem politikai szolgálatok, hanem szent hivatásának mélyes szerete; nem kegyhajhászás, hanem az egyházi és világi tudomány igaz gyöngyeinek kutatása; nem külső támogatás, hanem belső érdem emelik oda. Nem a püspöki javadalom őt teszi gazdaggá, hanem ő gazdagítja fel püspöki megyéjét szellemének kincseivel.

Ő volt a kalocsai egyházmegye főtanfelügyelője is.

Kevés ember ismeri Magyarországon a modern pedagógiát olyan alaposan, mint Mayer Béla s még kevesebb használja fel a vívmányait a katolikus tanügy tökéletesítésének érdekében. Pedagógiai beszédei és értekezései ezért elsőrangú alkotások; s sok üdvös gondolata van a modern nőnevelés körül is. E mellett a legkiválóbb egyházi szónokok közé tartozik, aki concettlik és szónoki rakéták nélkül is nagy hatást tud elérni. Ebben a tekintetben is méltó utódja lesz Schlauch Lőrincnek, a volt szatmári püspöknek.

* * *

Mayer Béla életrajzi adatait a következőkben soroljuk fel:

Mayer Béla 1838. július 19-én született Zomborban. Pappá szenteltetett 1862. július 27-én. Iskoláit Zomborban, Kalocsán és Pécsen végezte. A hittudományokra Bécsbe küldetett. Itt érte az a nagy kitüntetés, hogy mint harmadéves moralistát kitűnő szorgalmának és ritka ítélőképességének jelessége miatt Müller egyetemi tanár az erkölcsi vizsgálat alól egyszerűen felmentette. Négy évi káplánkodása után abban az évben, mikor Kunszt meghalt és Lonovics kinevezetett, az aulába került. Azután Haynald érsek oldala mellett dolgozott. Haynald érsek felismerte benne a tudóst és nagy jellemet. Ő maga is nagy ember volt: igazi klasszikus karakter,

A „BÁCSKA“ TÁRCÁJA.

Nyilt sír előtt.

— A halottak napja alkalmára. —

Temetőben szerte bolyongtam,
Egy nyilt sírra találtam ottan,
Megállított és halkán mondta:
Szívesen lát csöndes álomra.

Eltűnődtem ott a sír szélén:
Mit is várjak a földtől még én?
Jót és rosszat eleget láttam,
Lehajthatom a fejem bátran.

Ott a sírban gondom felejttem,
Helyre áll a béke szívemben,
Földi világ elmarad távol,
Hült poromra talán nem gázol.

Csak a vihar keres fel éjjel,
Földet rázó menyörgésével,
Ítéletet mond szörnyű ajka,
S ez felébreszt egy pillanatra.

Jaj a gonosz lelkiismeretnek!
A bűnösök mind felrettennek.
Végítélet, sóhajtkák, itt van,
Büntetésük elveszik mostan.

De nekem a szózat kedves lesz!
Ha ítélet: tudom, kegyelmez.
A sírhalom könnyű felettem,
Semmi, semmi nem nyomja lelkem.

Harsoghat a vihar szózatja,
Sírom csendjét föl nem zavarja!
Szemem ismét behunyom rája.
S még mélyebben alszom utána.

Dalmady Győző.

Halottak napján.

Írta: Vértes József dr.

A halottak napja a kegyeletes megemlékezés napja. Évről-évre kizárándokolunk a temetőbe, hogy leröjünk kegyeletünket elhunytjaink sírjánál.

Kedveseink elháltak, de az irántuk való szeretet, az emlékezet nem mosódik el sose lelkünkben.

A halottak napja a szomorú emlékezés napja. Látjuk, hogy mily gyarló emberi voltunk, de látjuk azt is, hogy mily hatalmas az isteni kéz, mely az embert teremté.

„A szobrok a domboru hant elején,
Mindannyi betűi egy isteni lapnak.
Nagy gondolatit mikor olvasom én!
A sírba, a sírba az éjbe ragadnak!”

Petőfit áthatja az isteni szikra, mikor a domboru hantok között járkal; tündöklő a lélek sorsa fölött; az ég titka érdeklő, midőn a halk temető morajtanál él kőmoly álmainak.

A költőt jobban, erősebben ragadták meg ezek a szomorú percek, az ő érzelmei hevesebbek, szokatlanabb, de mindenesetre költőiek.

Nem akarjuk a mulandóság költészetét fejtegetni, hanem inkább megismertetjük olvasóinkkal azokat az érdekes szokásokat, melyeket mostanában egy francia író gyűjtött egybe.

A halottak tisztelete visszanyúl az ókorba. Akkor is ismerték már ezt a kegyeletes szokást, mely azonban különböző helyeken, más-más személyeknél különféle mó-

környezetében is olyanokat óhajtott látni. Haynaldal megjárta Rómát és a külföldet. Bár Haynald nagyon szerette, kitüntetésekkel csak később halmozta el, amikor látta, hogy valóban nagy emberré fejlődik; akkor tette meg kanonokjának, főtanfelügyelőjének, később címzetes püspöknek, ugyanígy, hogy tekintélye és kiválóságai folytán Haynald után káptalani helynök lett. Mint ilyen az iskolaügy érdekében, a képezdei tanárok dotációjának emelésében, korszerű ujitásokban nagyarányú tevékenységet fejtett ki. Császkai érsek halála után Majorossy püspökkel egyenlő szavazatot nyert a helynökségre. Majorossy halála után pedig helynök lett s mint ilyen érte az apostoli király kegyének az a kitüntetés, hogy a szatmári püspökségre választott.

Mayer püspök egész hivataloskodása alatt a munka embere volt, igazságszerető, méltányos kormányzója volt az érseki megyének, kihez önálló gondolkodása és pártatlansága miatt a papság mindig a legnagyobb bizalommal közeledhetett. És mint szatmári püspök is ilyen fog lenni. Ad multos annos.

A holtak emléke.

Halottak napja!

Érzékeny és szent napja a kegyeletnek, dicső ünnepe a legönzettelenebb szeretetnek. A legönzettelenebb szeretetnek, mert akiknek mi kegyeletünkkel áldozunk, azok már nem adhatják vissza szeretetünket, nem léteznek, vagy egy jobb világban léteznek.

A sirkertek halottak napján zsufozva szoktak lenni élőkkel; akik kijönnek megemlékezni a halottakról, koszorúval, lámpással, imádsággal.

Vannak, kik már jókor reggel mennek ki halottaikhoz, azok, akik nagyon tudnak szeretni s nem akarják mutogatni fájdalmukat. A fájdalomnak is megvan a maga megszentelő önzése. De tán nem is fájdalom az, ami kedves halottjaik sirjaiból felfakad, hanem édes öröm, az örökkévaló egység boldogító szózata. Nincsen enyészet a halálban. Miként ők itt mi bennünk, úgy fogunk majd mi is az utánunk fenmaradandók

szívében élni, a szerint, amint arra méltókká tesszük magunkat.

S milyen jól esik a szívnek, hosszasan, hosszán elmerengni kedvesünk sirjánál. Vajjon ő is úgy emlékszik-e reánk ott lent a föld alatt, mint mi ő reá itt a föld felett? Ugy érezzük, mintha a mi kedves, drága halottunk kiszállna sirjából, nem abból, ami a temetőben, hanem abból, ami a szívben domborul. Érezzük, mint fonódnak reánk édeskedves karjai, mint tapad az ő megváltott lelke a mi lelkünkhöz és mint tisztul meg lelkünk az övétől mennyei tisztaságban.

... S itt is különbség uralkodik az emberek között. Egyenlőség csak elvben van. A halottak nem viszik magukkal előítéleteiket, csak az élők fogják reájuk s megkülönböztetik őket külsőleg. Belsőleg, a lényegben, mindnyájan egyenlők. Amott pompás piramid, gránitmauzoleum, faragott angyal, mely lefordított fáklyát tart kezében, felkoszoruzva, hogy alig látszik, lobogó görög-tűzzel, színes lámpásokkal világítva; itt egyszerű domb, fölötté tán egy gonddal ápolt virág és egy kis mécs, melyet az esti fuvallat szüntelen eloltani készül. De amott hideg a fény, csak látványul állították tán ki gazdag örökösök; itt lassu, elfojtott zokogás hallatszik, a virágra köny hull és a mécs a soha ki nem alvó, szeretetteljes emlékezés hű jelképe.

Néhol megfordítva is van. A gazdag sirján igazi fájdalom, kegyelet, a szegényén feledés sötét árnya. Az azért nem tesz különbséget; a vég mégis egyenlő. Enyészet, pusztulás... „Feltámadunk!”

Lesz egykor utolsó ítélet, ki fognak kelni a halottak sirjaikból s akkor aztán

nem tesz különbséget, hogy márványkocka földi-e porló tetemeiket, vagy jelentelen hant. Az erény és bűn, érdem és mulasztás jó tekintetbe.

Egyik felfogás szerint sem határoz a külső, még ha oly diszes és nyomorult is. Az anyag elve szerint elpusztul vagy átalakul mindegyik; a szellemi tan hirdetése szerint feltámad mindegyik és megkapja jutalmát a jó, büntetését a rossz.

Egy vége van a királynak és koldusnak. S ez nagy vigasztalás.

Más kérdés, hogy minő az emlék, melyet hátrahagyunk. De ez már nem a mi dolgunk többé, hanem a hátramaradt élőké. Feledik-e nevünket, vagy érdemeink sorát büszke tanulságul vésik sirkövünkre, az már nekünk nagyon közönyös. Csak az élőkre van hatása.

S a kor kimondja ítéletét. Meghozza elismerésének és méltánylásának adóját, néha későn, de bizonyosan.

* * *

Gyertyavilág ég a sirhantokon, könnyes szemű anyák, zokogó hitvesek koszorut tesznek a hantokra. Áhitatos imák hangoznak el a halottak csöndes birodalmában, a temetőben. Egy-egy sóhajban annyi fájdalom, annyi poézis s annyi szenvedés van. Oly megindító a kegyeletnek e szép megnyilvánulása.

Édes anya a kis gyermeke sirján, hitves a kenyérszerző keresztjénél, az erős férfi a jó feleség néma sírhalmánál mind azt a kedves halottakat siratja, kiknek sirján a gyertya ég, a koszoru ékeskedik.

Szép is a kegyelet nagyon. Boldogok vagyunk, amíg szeretni tudunk és kedves emlékeken megindul a szívünk. Nem is akarjuk senkinek a kegyeletét sérteni. Mi is siratunk, nekünk is

don nyilvánult meg. A halál fái voltak a füzfa és a ciprus.

A Tiszafát sötét, fekete lombja miatt választották ki a gyász fájául. A ciprus a megszakadt, letörött élet jelképe; mert tudjuk, hogy a ciprus egyszer letörött, többé soha ki nem hajt.

A jó ember sirját kőrifával díszítették. A kőrifát nem bántja a kigyó, mert a jóság fájának árnyékában az álnokság meg nem elhet.

A bátorság jelképe a téli magyal s így ezt természetesen hősök és vitézek sirhantjára ültették el.

A nyirfa a tudós sirjára való, mert ennek a fának a háncaiból készítették a könyveket.

A tudomány ezeket a bájos mítoszokat, hagyományokat évezredek hosszú sora alatt sem tudta elfelejteni.

A szeretet erősebb lesz mindenha a tudománynál s a kegyeletet semmiféle radikális eszme nem fogja kiírthatni.

Mert végig tekintve a különböző népek hagyományain, bizony-bizony nagyot fognak

nézni eme fura szokásokon s önkénytelenül is elénkbe tolnak az a kérdés: a XX. századnak még mindig nincs annyi ereje, hogy ezeket a nevetséges hagyományokat kiírta?

A világot sem tartjuk a halottak napját, nevezetesen a katolikus egyház eme lélekemelő és fenséges ünnepét holmi fölösleges ceremóniának. A keleti, nevezetesen a Budha vallását követő népek halottas ünnepeit értjük.

Az olasz és spanyol falvakban igen szép és diszes ünnepeket rendeznek ilyenkor. A harangok kora reggeltől késő estig bugnak s az utcákon folyton halljuk az ájtatos hívők szomorú, egyhangú, templomi dalát.

A föld népe ilyenkor ünneplőjét ölti magára s megterhelt szamaraikkal, öszvéreikkel indulnak el a templom felé. Isten képe előtt azután megkötik az állatokat, a terhet leveszik s zsákjaik tartalmát (gabona, árpa vagy kukorica) beviszik a templomba s annak kövezetére kiöntik.

A templom így hamarost holmi kis fedett piaccá alakul át, hol mindjárt megkez-

dődik az — árverés. Árvereznek a gabonafélékre s a befolyó pénzt az elhunytak lelki üdvéért tartandó misére fordítják.

Este azután, nagyon régi időbe visszanyúló hagyomány szerint, kivilágították a temetőt. Eredete a déli latin országokban lelhető fel.

Igen érdekes a japán halotti ünnepe. Ez a legvidámabb ünnepnapok egyike. Mindenesetre szokatlan, de a japánoknak ennek is megadják a magyarázatát.

— Miért lakmározunk mi rokonaink sirjánál színes lámpák derűfénye alatt? — kérde a japán s mindjárt meg is adja kérdésére a feleletet.

— Megnyugtadjuk a tulvilágra költözött kedveseinket, hogy utódaik, fiaik boldogok.

*

Mindszentek napját, mint a név is mutatja (Aller Heiligen) valamennyi szentnek az emlékezetére ülték meg. Hivatalosan 609-ben lett igazi ünneppé, mikor IV. Bonifác rendeletileg ilyennek jelentette ki.

II. Szilveszter pápa 999-ben november

vannak drága halottaink, mégis hadd essék szó a koszorúról.

Mikor azt a szalagos koszorut oda helyezzük a sirhalomra, meg sem gondoljuk, hogy mennyit áldoz a kegyelet erre országszerte. Áldoz azokra a koszorukra, melyeknek javarésze nem hazai termék. És mi mégis halomszámra helyezzük el a sirdombokon, hogy egy pár nap múlva talán a temető-hiúnak ellopják, megfosszák, megbecstelenítsék, vagy hogy a hó, az eső minden ékeségétől megfossza.

Abból a sok pénzből, mely koszorukra megy, mennyi közintézményre, jótékonycéllra lehetne fordítani! De sok árva könyvét törölnők le vele. A szeretetnek ez a jele bizony méltóbb volna a drága halott emlékéhez.

Az a sok kesergő özvegy, kik az ő szegényes üres sirhantjaikon zokogják el könyeiket, nem néznék oly keserűen, mikor a gazdagok sirján felgyul a gyertyaerdő sokasága. Talán megenyhülnének abban a gondolatban, hogy az ember legalább a temetőben egyforma.

Ki tudna hinni abban a vigasztalásban, hogy az Isten nem hagyja el az ő árváit sem, mert ime a koszoruk megváltása árán előmozdítják az árvák ügyét is.

Mennyivel felemelőbb érzés az, ha tudom, hogy az én halottam emléke segítette azt a szegény árvát, azt a szerencsétlen beteget kenyérhez, egészséghez.

Gyógyító házakat, kórházakat lehetne abból a pénzből emelni, amit a hazai gyászoló közönség a külföldről bejött koszorukért fizet. És nem szebb, emberibb volna-e a szeretet megnyilatkozása, ha beteg emberek egészségét igyekeznők helyreállítani ebből a tenger pénzből? Tudjuk, hogy mit tesz az, ha

másodikára tüzte ki a halottak napját s az egész római egyházban kiterjeszté.

A tengerparti vidékeken mindenszentek napja — a babona és néphit szerint szerencsétlen nap.

Bretagneban még most sem találnak halászt, ki bármió pénzért is ki merne vitorlázni ezen a szent napon a szabad tengerre. Mert nyugtalan a halottak serege, mely lenn a tenger mélyében kiméletet nem ismervé, a tenger fenekére vonszolja a határtalan vakmerőt.

Az északi hitrege azt tartja, hogy a tenger fenekén temető van. Ennek a temetőnek a lakói halottak napján — feltámadnak.

Feltámadunk!

Ami lelünkben is feltámad ilyenkor a szomorú emlékezés keserű pillanata. A mostoha sors könyörtelen karja egyikünket sem hagy érintetlenül. Mindenikünknek van kedves halottja, kinek sirjához elpanaszolunk s igaz áhitattal fohászodunk az ég felé:

Feltámadunk!

apánk, ha kenyérkeresőnk elhal. És ha tudjuk azt, miért nem mentjük meg az árvákat, a betegeket? Hiszen egyik fő parancsolat az, hogy: „szeresd felebarátodat, mint tenmagadat.“

Az a valódi kegyelet, ha a szeretet nem keresi a külsőségeket; ha a külső disznél többre tartja a benső, szívből fakadt érzelmeket, melyek a felségítendők figyelmét felhívják az elmulásra, a halottak emlékeire, tiszteletére.

A halottaknak csak egy napja van. November másodika. Aztán megint nyugodni hagyjuk őket. Feléjük se nézünk. Főleg azok után, kik régen nyugosznak a besüppedt hantok alatt.

Látjuk, hogy sok jelesünk emlékére csak pár napig beszél a kegyelet, azontul azok a koporsók már csak a feledésé, a por és hamué. Mig ha a koszoruk árából például gyógyító házakat, gyermekmenhelyeket létesítünk, vagy árvák segélyezését cselekedjük, az a sok rászorult, hálás kegyelettel említi azok nevét, akiknek emlékéből élnek.

Fölvettük e kérdést. Szerintünk jó és szép ügyben emeltünk tollat és senkinek a kegyeletét meg nem sértettük. Csak az ész szólott és a józan gondolat, mely a kegyeletnek sokkal üdvösebb formáját tárta az olvasók elé, hogy az ósdi szokásokat elhagyva, emberibb módon áldozhassunk halottaink emlékének.

Városunk a kormány tagjainál.

A város közgyűlése által folyó hó 18-án egy nagyobb számú deputáció küldetett ki a célból, hogy a kereskedelmi miniszternél a zombor—apatini villamos vasut előmunkálatainak engedélyezése céljából tisztelegjen s az engedély kinyerésével az építési engedélyt magának biztosítsa.

A küldöttség Latinovits Pál főispán vezetésével, Hauke Imre polgármester és a többi megjelent bizottsági tag urakkal folyó hó 26-án Budapesten megjelent. A küldöttséghez csatlakoztak még báró Vojnits István országgyűlési képviselő és dr. Drakulits Pál városunk országgyűlési képviselője is.

A küldöttség nevében Latinovits Pál főispán előadta a küldöttség jövetelének célját, megköszönte a konverzió utólagos kiadását és kérelmezte az átnyújtott memorandum foglaltakra a kereskedelmi miniszter támogatását, főleg arra, hogy az építési engedélyt a városnak adja ki, illetve, hogy azt a memorandum foglalt nyomós indokok mérlegelésével a várost a befektetés miatt érő nagy károsodás miatt a városnak tartsa fenn. A miniszter válaszában kijelentette, hogy az előmunkálati engedélyt a város közönségének megadta, (amely engedély immár le is érkezett) mivel azonban ezen vasutra most már három ily engedély lett kiadva, felhívta a város vezetőségét, hogy a másik engedéllyel bocsátkozzék tárgyalásba, a maga részéről ígéretet tett arra, hogy amennyiben az építkezési engedélyt mégis másnak volna kénytelen kiadni, az illető engedélyest kötelezni fogja arra, hogy villamos üzemű vasutat létesítsen és ahhoz a városi villamos telep áramát hasz-

nálja fel. Különösen hangsúlyozta a miniszter, hogy a vezetőség lépjen érintkezésbe a másik engedéllyessel, ha lehetséges kössenek egyességet, a maga részéről nem tartja kizártnak, hogy mindkét érdekeltnek érdekeit békésen és simán kielégíteni lehessen s így ajánlotta a kiegyenlítést, amire szintén jóakaratu támogatását helyezte kilátásba.

Ugyanez alkalommal kérték a kiküldöttek a zombori indóház kibővítését, esetleg újra építését is. A miniszter kijelentette, hogy a kérdésben a tárgyalásokat megindítja és a beruházások tárgyalása alkalmával azt tanulmány tárgyává téve, annak a városra előnyös megoldását a lehetőséghez képest elrendeli annyival is inkább, mert maga is szükségesnek tartja a kibővítést.

A küldöttség ezekután a várost érdeklő egyéb fontos ügyekben is eljárando, tisztelegtek a belügyi, földmívelésügyi és igazságügyi minisztereknél.

A belügyminiszternél egy új városi közkórház felépítésének engedélyezését kérték. A miniszter a kérdést tüzetesen ismeri, azonban éppen a betegápolási díjak emelésének lehetetlensége miatt a városra nem tartja előnyösnek, hogy a város maga fejen ily nagy összegű beruházásokat, hanem betegforgalma leginkább a vármegye községeiből kerül ki — vonja be az érdekeltségbe a vármegye közönségét is. E célból megígérte, hogy ő maga közvetlenül érintkezésbe lép a vármegye közönségével és előre is kijelenti, hogy a vármegye hozzájáruló határozatát jóváhagyja.

A földmívelési miniszternél a küldöttség a zombor-vidéki lecsapoló társulat érdekében járt el. A miniszter ígéretet tett arra, hogy ezen régen húzódo ügyet támogatja és éppen ezért a társulatnak törvényesen hozott határozatát sürgősen véglegesen jóváhagyja, hogy a folytonos felebvezésekkel tánylegesen megakasztott vizügynek véglegesezt ezzel is elősegitse s ezzel a munkálatok megkezdését lehetővé teszi.

Végül az igazságügyminiszternél az igazságügyi palota építése ügyében járt el a küldöttség. A miniszter elődje intézkedései értelmében kíván eljárni, mivel a palota építése már is elrendeltetett s a költségeloirányzatba fel is vétetett, a költségeloirányzat le-tárgyalása után intézkedni fog s addig is a kérdésben az előzetes intézkedéseket megteszi, közegeit a szükséges vizsgálat megejtése, továbbá a költségvetések és tervek elkészítése céljából leküldi s a város közönségével ezekután a szükséges határozatok meghozatala céljából érintkezésbe lép.

A küldöttség e kedvező ígéretek kinyerésével küldetése céljának megfelel és reményünk van, hogy e fontos kérdéseknek előnyös megoldása rövid időn belül be fog következni.

H i r e k .

Mindenszentek ünnepe. Holnap november hó 1-én Mindenszentek ünnepét üli a róm. kath. anyaszentegyház. Ez ünnep, mint a neve is mutatja, valamennyi szentnek az emlékeztére lett szentelve. Hivatalosan 609-ben lett ünneppé, amikor VI. Bonifác pápa rendeletileg a megülesét elrendelte. II. Szilveszter pápa volt az, aki 999-ben november 2-ára a Mindszentek után való napra tüzte ki a halottak napját. Innét van, hogy már Mindszentek ünnepének délutánja a halottaknak van szentelve, akkor a temető ünnepe kezdődik, ahová a sirt diszitők tömegesen vonulnak és estefelé már teljes pompájában áll a temető.

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Magassy Antal zombori állami főgimnáziumi, Adám Jenő és dr. Benisch Arthur újvidéki kath. főgimnáziumi helyettes tanárokat a IX. fizetési osztály 2. fokozatába való sorolással rendes tanárokká nevezte ki.

Kinevezés. A temesvári posta- és táviratigazgatóság a gombosi, vasuti telepen „Gombos 2” elnevezéssel felállított postahivatalhoz postamesterré Magyar Teréz gombosi lakost, kerényi postamesterré özv. Szántó Jánosné szül. Dömötör Izabella bácsbokodi lakost, Haintz Mariska Jilomosi lakost ugyanoda postamesterré nevezte ki.

Anyakönyvi hírek. A belügyminiszter a szépligetű anyakönyvi kerületbe Égi Lajos segédjegyzőt anyakönyvvezetőhelyettesé nevezte ki.

Jótevény adományok. Zombor sz. kir. város törvényhatósága — Hauke Imre polgármester előterjesztése folytán — a Napközi Otthon egyesületnek ez évre 223 kor. 20 fillér segélyt szavazott meg és utalványozott ki. Az egyesület védnöke, az áldozatkészségéről ismert Fejér Gyula apátplebános pedig 100 koronát adományozott az egyesület céljaira, egyben évenként ismétlődő anyagi támogatását helyezte kilátásba. Az egyesület választmánya folyó hó 25-én megtartott ülésén halálával vette tudomásul a segélyezést, egyúttal az adományozóknak jegyzőkönyvi köszönetet szavazott és megbízta az egyesület vezetőjét, hogy halás köszönetét a nyilvánosság előtt is juttassa kifejezésre. A választmány eme megbízásának kész örömmel tesz eleget az elnökség annyival is inkább, mert át van hatva azon meggyőződéstől, hogy a nemes példa mindenkor vonz, hogy a tettek tanítanak és ellenállhatlanul készítenek hasonló tettekre.

A színügyi bizottság folyó hó 24-én ülést tartott dr. Alföldy Árpád h. polgármester elnökelete alatt, amelyen elhatározták, hogy a halottak napjára való tekintetből a színi évad november 3-án kezdődik. A színigazgató mint eddig, úgy ezután is a színházat, fűtést, világítást ingyen kapja. Hetenkint köteles 6 hértetes előadást rendezni. A szezon két és fél hónapig tart. A heti műsor a következő: november 3-án Hajduk hadnagya, bemutató előadás; november 4-én Szentbernáli barátok (ujdonság); 5-én Bob herceg; Smólen Tóni (dr. Guthy Soma énekes bohózata, ujdonság); 6-án Arany pátkó (Kadelburg vigj. ujd.); 7-én Szép Heléna; 8-án Vájlunk el; 9-én Csók; 10-én Szegény Jonathán; 11-én Mulató istenek (Lehár új operettje).

Ev. ref. istentisztelet. A zombori ev. ref. gyülekezet f. évi november 5-én d. e. 11 órakor az ág. ev. templomban urvaesorával egybekötött istentiszteletet tart. Somogyi Zoltán h. lelkész. Kozma László e. gondnok.

A zombori napközi otthon ötórás teája. Lapunk előző számában közöltük olvasóinkkal, hogy a „Napközi Otthon” f. évi november hó 19-én ötórás teát rendez, ezen közlésünket az egyesület elnökségétől utóbb vett értesülés, alapján helyreigazítjuk azzal, hogy az ötórás tea nem november 19-én, hanem a következő vasárnapon, november hó 26-án lesz rendezve. Amidőn erre olvasóink figyelmét felhívjuk, egyúttal újból megjegyezzük, hogy az egyesület külön meghívókat nem bocsát ki, hanem úgy az egyleti tagokat, mint a nagyérdemű közönséget csak falragaszok és hírlapok útján hívja meg.

Halálozás. Bunyi Sándor helybeli polgártársunk f. évi október hó 26-án esti 9 órakor életének 90-ik évében rövid szenvedés után jobblétre szenderült. Temetése folyó évi október hó 28-án délután fél 4 órakor nagy részvét mellett ment végbe.

Lapunk zártakor közli a hivatalos lap, hogy Lobkovitz Rudolf herceg felmentése és nyugdíjaztatása rendeltetett el. A hadtestparancsnok nem pusztán egészségi okokból távozik, nyugdíjaztatásának politikai háttere van.

A zentai főgimnázium építését Holzspach Nándor és társa budapesti építésszek nyerték el.

Izraelita ifjuság mulatsága.

Vasárnap tartották meg az izraelita ifjuság fényes bálját a Vadászkiert emeleti helyiségeiben. A mulatság mind anyagilag, mind erkölcsileg a legszebben sikerült. Csak azt nem értjük, hogy a város előkelő zsidóságának nagyrészt mi akadályozhatta meg abban, hogy a mulatságon nem voltak jelen. Azon meg egy cseppet sem csudálkozunk (?) hogy a keresztények közül a mulatságon senkit sem láttunk.

Póttartalékosok behívása.

Hogy a rendes ujoncozásra mikor kerülhet sor, azt még ez idő szerint meg sem lehet jósolni. A hadsereg békeleltetésénél fenn kell tartani rendes ujoncok hiányában is. Elég gondot is ad ez a hadvezetésnek. Mint értesülünk, a hadügyminiszter a magyarországi csapattestekhez a póttartalékosok 2. és 3. csoportját fogja behívni 2 hónapi szolgálatra. A behívókat megkísérlik a polgári hatóságok útján kézbesíteni, de ha ez eredményre nem vezethető, a katonai hatóságok kézbesítik a behívójegeket.

Több világosságot.

Hogy az utcai világításunk rossz, az köztudomásu dolog. Hiába panaszkodunk; nem ellenőrizi senki. Ha valakivel ép a rossz világítás miatt baj is történik, még akkor se jelenti fel senki a hanyag lámpagyújtót. A lámpák még a belvárosban sincsenek valami sűrűn elhelyezve, hát a külvárosokban! Kritikán aluli a világítás. Ebben a sáros, esős, sötét időben nincs, ami még az irányt is jelezzé. De legalább a vasúthoz vezető uton volna rendes világítás. A kocsitron pislogó egy pár méceses halvány sugára át sem szűrődik a már meglehetősen kopár lombok között. A park melletti utról nem is lehet beszélni, mert egy alagút világosabb mint az. Hát a kövezet! Gidres-gödörös, oly annyira, hogy sorban bukdacsolnak benne az arra járók. Csütörtökön a kora esti órákban, 7 órakor ifj. Latinovits Pál, az agrár bank vezértikára ment haza lakására és a Dekker-féle ház előtti átjárónál levő hidon, bár ott uteakeresztződés is van, de lámpának híre sincs, a vaksötétségben a hidat tévesztve, az árokba bukott. Szerencsére egy kis kellemetlen hideg fürdésnél egyéb baja nem történt. Jó lenne vagy a járdának megfelelő szélesebb hidat építeni, vagy pedig oda legalább egy lámpát elhelyezni, mert a koromsötét estéken a közlekedés a keskeny hidon életveszéllyel jár. Ugyanígy vagyunk az összes átjáróknál levő hidakkal. Hogy is leszünk már a villanyvilágítással?

Ebzárlat. Listyevits Titusz rendőrfőkapitány 40 napi zárlatot rendelt el a kutyákra, mert egy veszett gyanus eb két kis gyermeket megrart.

Bucszó bíró. Obecse társadalmá szép bucsuestélyt rendezett dr. Vékey Zoltán volt járásbíró tiszteletére szombaton, akit az újvidéki törvényszékhez helyeztek át. A banketten Sándor Károly törv. bíró mondotta az első felköszöntőt a távozó bíróra. Szóltak még dr. Galambos a Társaskör, dr. Székely az ügyvédi kar és dr. Szász a jó barátok nevében.

Esküvő. Grósz Márton bácsföldvári gabonakereskedő október hó 29-én tartotta esküvőjét Klein Adolf obecsei kereskedő leányával, Irénkével.

A megrágalmazott bankigazgatók. Reinitz Vilmos szabadkai papueskészítő röpiratot nyomtatott Budapesten, amelyben Lányi Mór, a Szabadkai Közgazdasági Bank vezérigazgatóját, valamint Pertics Mihály árvászéki elnököt, Vince György ny. városi tanácsost, igazgatósági tagokat és Kovács János főkönyvelőt szemszédett vádakkal illette. A megtámadott bankigazgatók rágalmozás és becsületsértés miatt pörölték be Reinitzot, akit a budapesti esküdttörvényszék kéthónapi fogságra és nyolevan korona pénzbüntetésre ítelt el. A Kuria a semmisségi panaszok elutasításával hozzájárult az esküdttörvényszék ítéletéhez.

Csőd. A zombori kir. törvényszék Gaszmann Lajos óverbázi lakos ellen a csődöt elrendelte. Csődbiztos dr. Markótyh Lajos, tömeggondnok dr. Göttere Frigyes, tömeggondnok-helyettes dr. Németh Arhur.

Uj lap.

A „Zentai Függetlenségi Kör” egy hetenként háromszor: vasárnap, szerdán és pénteken megjelenő „Zentai Függetlenség” című lapot ad ki dr. Lovász Andor felelős szerkesztésével. Az új lap november 1-én indul meg.

Gyászhir.

Az obecsei báró Jóvich családból gyors egymásutánban a második tag hunyt el. Ezelőtt pár héttel báró Jóvich Sándor gyógyszerész Zágrábban halt meg, most meg e hó 23-án báró Jóvich Antal m. kir. honvédhuzár százados halt meg hirtelen Varasdon, állomáshelyén. Az elhunyt tetemét csütörtökön haza szállították Obecseire, ahol a báró Jóvich-féle kápolnában helyezték ravatalra és innen pénteken temették el a családi sírboltba. A báró Jóvich-családnak most még csak egy férfi és három női tagja maradt életben.

A községek részére

érkezett pénz- és értékküldeményekre vonatkozó postai kimutatás. A kereskedelemügyi miniszter utasította a posta- és táviratigazgatóságokat, hogy a községek pénzkezelésének ellenőrzése céljából kivételes és a körülmények által indokolt esetekben (hűtlen pénzkezelés gyámjának fenforgása esetén, vagy rendkívüli vizsgálatok céljaira) az alispánnak, valamint a járási főszolgabírónak megkeresésére adatokat szolgáltatassanak ki arról, hogy valamely községnek bizonyos meghatározott időtartam alatt minő pénz- vagy értékküldemények kézbesítettek.

A péterrévei méregkeverők.

Az igazságügyi orvosi tanács, amely elé a péterrévei lúhredt méregkeverési bűnygyben a megmérgezett férfiak hullarészei felküldettek, pénteken küldte be a véleményét a szabadkai vizsgálóbíróhoz. A vélemény majdnem minden hullára nézve kimondta, hogy abban arzénmérge van s hogy így az elhalálozás mérgezés folytán következett be. A vizsgálatot már befejezte a vizsgálóbíró; most a terheltek elmebeli állapotát figyelik az orvosok. Annak befejezése után az ügyészség teszi meg vádindítványát. Az ügy ebben az évben nem kerül az esküdttörvényszék elé.

Gondnokság alá helyezés.

Zombor szab. kir. város tanácsa közhírré teszi, hogy a zombori kir. törvényszék 1905. évi augusztus hó 30-án 8543. szám alatt kelt ítéletével Scheib István 57 éves evangélikus vallásu, zombori születésű és illetőségű asztalos elmebetegség miatt gondnokság alá helyeztetett.

Eltűnt.

Ulakity József bajai lakos a múlt héten azzal távozott hazulról, hogy csónakkal átkel a Dunán. Azóta eltűnt. Valószínű, hogy a Dunába fullt, amit hihetővé tesz azon körülmény, hogy csónakját a szeremlei malmoknál megtalálták.

Elmebeteg asszony.

Egy fiatal asszony, Kuntits Ferencné szül. Standarits Rózián az elmezavar tünetei mutatkoztak. Hozzá tartozói akkor a zombori kórházba szállították, ahol megfigyelés alá vették. A kórházban a szegény szerencsétlen asszony dühöngeni kezdett, ruháit letépte magáról. Tegnapelőtt szállították át a bajai kórházba.

Kézrekerült pénzhamisítók.

Már régebben meszt vették, hogy állítólag Magyarország területéről ismeretlen pénzhamisítók hamis szerb államjegyeket hoznak forgalomba Szerbiában. Minthogy ezen hamis pénzjegyekkel mindig nagyobb és nagyobb számban árasztották el a szerb területet, azért a szerbiai államrendőrség a m. kir. esendőrséggel egyetértőleg a legbehatóbb, de egyszerűs mind legóvatosabb nyomozást folytatta. Végre szombaton sikerült is kézrekeríteni több magyar állampolgárt, akik bűnszövetségüket kiterjesztették, mint az eddigi nyomozás kiderítette, Gombos, Szonta, Vajszka, Erdőd és több más községbe is. A esendőrök átruhában vadászoknak öltözve, pénzzel bőven ellátva, lassan bár, de igen jó eredménnyel érintkezésbe léptek a pénzhamisításban beavatottakkal, akik aztán öntudatlanul, mit sem sejtve belevezették őket a darázsfezekbe. A pénzhamisítók körülbelül 400,000 szerb államjegyet hoztak már forgalomba.

Gondnokság alá helyezés. A szabadkai kir. törvényszék Osztrogonác Benő 40 éves garai lakost elmebetegség miatt gondnokság alá helyezte.

A gazdasági cselédek nyugdíja. A hivatalos lap közli a földművelésügyi miniszteriumnak az országos munkás- és cselédségpénztárt illető s a gazdákat terhelő hozzájárulási díjak kezelésének módosított szabályait. A módosításokat a közgazgatási eljárás egyszerűsítéséről s a járási számvévek rendszeresítéséről szóló törvények tették szükségessé s e módosítások az eljárásra hivatott közegeket illetik elsősorban. Több helyen az a nézet terjedt el, hogy a cselédek után fizetendő évi százhusz fillér hozzájárulás is adó, tehát ex-lexben azt nem kell megfizetni. Ez a felfogás téves, mert a százhusz fillér hozzájárulás inkább a gazdasági cselédek kötelező biztosításának díjával tekintendő, amelyet, ha a gazda nem fizet meg, természetesen, hogy a segélypénztár se fizethet baleset esetében. Számtalan esetben kénytelen volt a pénztár a fizetést megtagadni, ami a gazdák s cselédek közötti viszony rovására esett, mert a cseléd tudja, hogy gazdája mulasztásának következménye az, hogy segélyt nem kaphatott.

Hogyan kell enni? Enni ugyan mindenki tud, akinek van mit; egy velencei természetes gyógyász mégis évek óta tesz próbákat vele s arra az eredményre lyukadt ki, hogy: az ételek tápláló értéke az alapos és hosszas megrágás arányában növekszik. Ez eredményeket hírneves orvosok is elismerték s megállapították, hogy ha az ember a közönségesnél négy-ötszörte tovább rágja a húst, akkor táperezjét is jobban kihasználja, megemésztését is gyorsítja. De a főhaszon az, hogy a gyomorban és bélben ilyen evés mellett nem fejlődnek ki erjedési és rothadási gázok, melyek kellemetlen nyomást gyakorolnak a bélfalakra s bőfőgés alakjában jelentkeznek. Számtalan gyomorbetegség kútfeje az ilyen gázokkal való önmérgezés. Főhaszna pedig a találmánynak gazdaságilag az, hogy ily nyámogó evés mellett sokkal kevesebb táplálék elég ugyanazon életerő kifejlesztésére — ami a mai husarak mellett minden szegénynek és munkásnak örvendetes nyereség. Az Egyesült-Államok katonai kormánya most 20 kirendelt katonán végez a nyámogó evéssel több hónapra elvszerűen kiterjesztett kísérleteket. Hogy a mohó evés ártalmas, az régi dolog; ha a lassu evés hasznosnak bizonyul, megérdemli, hogy divattá váljék s a gyermekek rászoktatása útján elterjedjen. Hiszen ha testünk jóvoltáért mást sem kell tennünk, mint kevesebb tömeget, tehát takarékoskodva, tovább rágnunk s lassabban élveznünk: ennyit próbaképpen igazán megtehetünk; kivált mi mindazok, akiknek a fizetés csekély volta, meg a husarak magassága e kisebb adagokat már ugys kikerülhetlenné teszi. Hozzá még hygienikus divatot is üzünk vele!...

Művészet — Irodalom.

Bács-Bodrog vármegye helynévtára. Előleges jelentésképen hírül adjuk, hogy Iványi István nyugalmazott gimnáziumi tanár (Szabadkán) Bács-Bodrog vármegye helynévtárából elkészítette a III. és IV. köteteket is s a kézirat most van revízió alatt. Akik e munkának első két kötetét már ismerik, sajnálattal érezték a munka szünetelését s most bizonyára örömmel veszik a hírt a folytatásáról. E műben a vármegyének minden helysége, pusztája s földterületének multja fel van derítve a legrégebb idők-től kezdve s azért kívánatos, hogy minden község, népkönyvtár, kaszinó, iskola megszerezze, a vármegye minden művelt fia megismerje e munkát. Az egyes kötetek egymástól függetlenek. Egy kötetnek ára 2 korona lesz. (Kérjük a t. lapírtásakat, hogy e híradást átvenni sziveskedjenek!)

Tanítók gyűlése.

— Péterrévén 1905. október 25-én. —

Óbecse, 1905. okt. 27.

A „Báctiszavidéki róm. kath. tanítóegylet“, amely magába foglalja az óbecsei, zentai és topolyai espereskerületekhez tartozó tanítókat és papokat, szerdán tartotta évi rendes közgyűlését Péterrévén.

A közel 100 tagból álló egyesület mindenkor jelentős szerepet tölt be az érseki egyházmegyében és így mostani közgyűlése is több érdekes határozatot hozott.

A közgyűlést 9 órakor választmányi gyűlés előzte meg, majd szentmise következett és ezután vonultak a tagok a községi tanácstermébe, ahol számos érdeklődő is megjelent. Ott voltak a közönség soraiban: Kelemen Mátyás községi bíró, Witz Ede községi jegyző, Horváth János segédjegyző, Tóth István, Kulcsár István, Molnár János előjárósági tagok és több iskolaszéki tag.

A tanítógyűlést Márton Mátyás prépost, magyarkanizsai plébános mint elnök nyitotta meg tanulságos neveléstörténeti beszéddel, amit nagy figyelem kísért.

A nemzeti műveltségnek alapja — ugymond — az iskola. Ez elvitathatlan tény, miért is nem akarja bizonyítani, csak egyszerűen rámutat, hogy már az ősi magyarok is tudták az iskola horderejét és ezért szent István az iskolák iránt melegen érdeklődött. Az első magyar tanító Walter és szent Gellért püspök. A régi magyar iskolákra vonatkozó rendeletekből idéz, amelyekből kitűnik, hogy a honalapítással egyidejűleg iskolák is alapítottak. Az első magyar iskola a pannonhalmi volt, a második az esztergomi, itt tanult szent István király is. És milyen jól megtanult, mutatják törvényei, amelyek még ma is alapjai alkotmányunknak. Ezután nevezetesek voltak még a székesfehérvári, a kalocsai és szent Gellért iskolája. Szent Gellért nagyon szerette a kicsinyeket és neki külön népiskolája volt. Ha levéltárai a püspökségeknek megmaradhattak volna, úgy ma kimutathatnánk, hogy ezer év előtti tanügyünk olyan volt, amilyen egyetlen európai nemzetnek sem. A régi iratokból kitűnik, hogy hittanon kívül tanítottak akkor is már olvasást, számolást, éneket, sőt írást is. Egy 816-ból származó jegyzet szerint viaszos táblán írtak latin betűkkel, később németül is. Az írás megtanulása után grammatika következett.

A tanulságos megnyitót tüntető éljenzéssel fogadta a gyűlés és Osztrogonác Ferenc óbecsei tanító indítványára a tanulságos és sok kultur adatot tartalmazó értekezés egész terjedelmében jegyzőkönyvbe foglaltatik.

A tárgyrend előtt most Szücs János óbecsei tanító, világi elnök a hála és elismerés kifejezésére kért szót és a következő indítványokat tette a közgyűlés tüntető lelkesedése és helyeslése mellett.

Előbb méltatta dr. Mayer Béla érseki helynök és főtanfolyelző hervadhatatlan érdemeit, rámutat arra, hogy legujabban a tanítók iránt való szeretetének ismét meghálálhatatlan jelét adta, amikor 50 ezer koronás alapítvánnyal lehetővé tette a kalocsai „Tanítók Háza“ kibővítését. Ezzel örök hála kötelezte a róm. kath. tanítóegylet. Ezt kéri jegyzőkönyvben megörökíteni és disztagunkat következő távirattal üdvözölni a gyűlésből:

Méltóságos dr. Mayer Béla érseki helynök urnak
Kalocsa.

A „Báctiszavidéki róm. kath. tanítóegylet“ mai közgyűlése igaz szívből fakadó

szeretettel üdvözli Méltóságodat. Mely háliját fejezi ki Méltóságodnak a „Tanítók Háza“-nak legujabban juttatott bőkezű adományáért és biztosítja Méltóságodat az egylet tagjainak őszinte tiszteletéről, szeretetéről és hű ragaszkodásáról.

Márton, prépost, elnök.

Ugyancsak Szücs János világi elnök gyönyörű s szeretettől áthatott beszédben méltatta a „Tanítók Háza“ igazgatójának, Berauer József tanárnak ügybuzgalmát, aki teljes odaadással vezeti ez intézményt, gondozza lelkiismeretesen a tanítók gyermekeit, atyailag ellenőrzi azok előmenetelét, buzdít, serkent és oly szellemi munkát végez, ami szinte emberfölötti erőt igényel. Mi tanítók mással nem hálálhatjuk meg buzgalmát, mint szeretettel, elismeréssel, hálaival. Ezt kéri jegyzőkönyvileg vele tudatni és a gyűlésből következő távirattal üdvözölni:

Berauer József tanár ur

Kalocsa.

A „Báctiszavidéki róm. kath. tanítóegylet“ mai közgyűlése a tanítók gyermekeinek gondozásában tanusított szeretetteljes buzgóságáért és fáradhatatlan atyai gondoskodásáért igaz tiszteletét, őszinte szeretetét és szívből érzett háliját fejezi ki Uraságodnak.

Márton, prépost, elnök.

Ritka szép jelenet volt ez, amikor papok, tanítók tüntető tetszéssel fogadták az elmondottakat. Az érdeklődő közönség is jóleső érzéssel látta azt a ragaszkodást, amellyel a tanítók az ő gyermekük gondozója iránt viselkednek. Az őszinte ragaszkodásról és nyílt hála elismerésről táviratilag is értesítette az elnökség.

Ezután a tanító-egyesületnek egy régi, alapító tagja felé fordult a figyelem. Osztrogonác Ferenc óbecsei tanító üdvözölte Rózsa Imre apátot, péterrévei plébánost abból az alkalomból, hogy 50 éves papságának jubileumát megérte. Rámutat, hogy 35 éve mint plébános mindig támogatója volt a tanítóegyletnek és segítője a tanügynek. Tüntető éljenzés vette körül az aranyismeret papot, aki megköszönte a figyelmet és ígérte, hogy továbbra is szeretettel vonzódik a tanítóegylet felé.

A gyűlés eme érzelmi része után következett a tárgyrend. A mult ülés jegyzőkönyve hitelesnek mondatott ki.

Utána Pozsgay Imre péterrévei tanító értekezett az új püspökkari tantervről, összehasonlítván azt a régivel. Kiemeli az új tantervnél a nemzeti irányt, továbbá azt, hogy kevesebb anyagot ölel fel, de az alaposabb feldolgozást kíván és hogy minden osztálynál befejezett egészet nyújt. Súlyt helyez a helyesírásra, történelemre, énektanításra és utmutatást nyújt a kézimunka tanításra. Hozzászóltak id. Árpásy (Ada), aki a kézimunka tanítás bevezetését ma még lehetetlennek tartja; Piller (Ada) és ifj. Árpásy (Ada) ugyanigy nyilatkoznak.

Ezután Horváth Boldizsár bácsföldvári tanító a nemzetközi szociálisták káros hatásáról a házra, vallásra és családra és a szociálisták miként való meggátolásáról értekezett igen érdekesen, úgy hogy a hosszabb előadást is figyelemmel hallgatta a nagygyűlés. Hangulatos bevezetés után kimutatja a nemzetközi szociálisták káros tanait. Elismeri, hogy ha közérdek vezetné a szociálistákat, az üdvös volna, de a vezérek munkája egyéni és különösen a kereszténység ellen működik. A mi népünknek a szociálisták nem is ez,

hanem csak bérharc, aminek némileg van is alapja és szeretettel meg is lenne oldható. Miután érdekes példákkal és idézetekkel kimutatta, hogy a nemzetközi szocializmus káros a házara, családra, vallásra, áttér arra, hogy mit tegyen a tanító a meggátolására. Sürgeti a történelem tanítást már az I. osztálytól kezdve és a III. osztályban erre külön órát venne föl, még pedig télen át a torna helyett. Az ismétlő oktatásra nagyobb súlyt helyezne, ott vallás és hazafias énekközpontot kíván. Azután ifjúsági egyletek felállítását tartja szükségesnek és végül a néppel való foglalkozást. Legyen maga a tanító is pontos, munkás és vallásos. Pósa lelkesítő költeményével fejezi értekezését, amelyért tüntető eljenzés volt az elismerés. Sokan üdvözölték a felolvasót s maga az elnök is elismeréssel tolmácsolta a közgyűlés köszönetét s kimondta, hogy az Évkönyvben kérjük a teljes terjedelemben való közlését. Nem annyira hozzászólásképen, mint a hallottak hatása alatt ifj. Árpás (Ada) hosszasan fejtegeti a régi nemzeti ur és asszony eltűnését, akik foglalkoztak a néppel. Most nincs ez, hát elmennék a szociális vezér után, ki kell mutatni ki-é a föld? ki-é az ipar? És munkára, hazaszeretetre kell nevelni. Szeifried (Martonos) a háziiparról szól, mint amely munkát, keresetet ad tőle is. Az ifjúsági egyleteket pedig a kath. körökkel kapcsolatosan szerveznék, hogy meglegyen az állandó felügyelet.

Most Osztrogonác Ferenc a pénztár állapotáról tesz jelentést. Bevétel volt 32 korona, míg a kiadás 50 korona 60 fillér. Készpénz betét van 200 korona 17 fillér. Tagdíj hátralék azonban van 2088 korona. Szomorú jelenség ez, mert e tekintélyes összeg birtokában sok üdvös dolgot támogathatna a tanítóegylet. Így pályadíjakat tűzhetne ki, könyvtárát gyarapíthatná, tanszer kiállításokat rendezhetne stb. A közgyűlés megütődéssel vette tudomásul a nagy hátralékot és utasította a pénztárost a szigorú behajtásra. A hátralék és a számadás felülvizsgálására kiküldettek elnök, jegyző és két választmányi tag.

A tisztújítás a következő eredménnyel ejtetett meg: egyházi elnök Márton Mátyás magyarkanizsai prépost-plébános; világi elnök Szücs János óbecsei tanító; alelnök Sulyok János topolyai tanító; jegyzők Losonczy Antal (Óbecse), id. Árpás János (Ada), Szabados Géza (Magyarkanizsa); pénztáros Osztrogonác Ferenc (Óbecse); könyvtáros Szűszner Ferenc (Bácsföldvár).

A választmány tagjai a régiék.

Az indítványok során Aczél Sándor bácsföldvári tanító indítványára megkérik az egyházi főhatóságot, hogy az egyes hitközségeket utasítsa, miképp tanítóik részére a gyűlés látogathatására napidíjat és fuvart utalványozzanak. A továbbképzés nemcsak a tanító hasznára, de előnye az iskolának is és így mindenesetre közérdek a tanítónak lehetővé tenni a gyűléseken való megjelenést. Az indítvány elfogadtatott.

Ezzel a tanítógyűlés véget ért.

A társas ebéd a községi vendéglőben volt. Az első felköszöntőt Márton Mátyás prépost mondotta, szép és lelkesítő szavakkal méltatva Mayer Béla érseki helynököt és főtanfelügyelőt. Utána Rózsa Imre péterrévei plébános Márton Mátyás elnököt; ugyancsak ő a tanítókat; Korponai péterrévei tanító a megjelent vendégeket; Losonczy óbecsei tanító Rózsa Imre aranymisés papot; Kiss

péterrévei tanító Szücs János világi elnököt köszöntötték fel.

Még csak egy pár szót a gyűlés helyéről.

A különböző irányból összegyűlt tanítóság kellemesen volt meglepve a szépen fejlődő Péterréve község rendezett utcáival, tisztaságával, jó kövezetével és egyöntetű csatornázásával. A jó mód leri nemcsak az épületekről és a rendes utcákról, de a nép viseletéről is.

Hogy a kulturáért is áldozni kész a lakosság, mutatja az a hatalmas emeletes épület, a melyben a t. Iskolanénék tanítják a leányokat öt osztályban és egy óvodában. Ez az iskola példás felszerelésű. A két legújabb tanterembe egészen új szerkezetű padokat szerzett be a város, amelyek ismét csak azt bizonyítják, hogy Péterréven a vezető emberek nem sajnálják az áldozatot iskoláikért, mert tudják, hogy saját gyermekeik jóvoltáért teszik azt és hogy ez a befektetés a legjövődélmezőbbben elhelyezett erkölcsi tőke.

— 8 —

Közigazdaság.

Széna, szalma, takarmány.

(Fuchs József takarmánynagykereskedő heti jelentése Budapest, V., Nádor-utca 11.) A hetivásáron szénában és szalmában kevés behozatal és jó kereslet volt. Eladatott: középminőségű jobb és elsőrendű széna 2.50—3.20, muhar 3.40, alomszalma 1.70, zsupszalma 1.90, szeeska 2.20 kor. per 50 kiló fuvaronként házhöz szállítva. Préselt széna 2.80—3.00, préselt szalma 1.40—1.60 kor. per 50 kiló a józsefvárosi pályaudvaron. Gabonáneműk: zab 7.10—7.35, tengeri 8.60, rozs 6.65, árpa 6.60 kor. 50 kilónként.

Szerkesztői üzenetek.

A. E. Bulkeszi. Szívesen látjuk munkatársaink sorában. Sorra kerül A kért példányokat utnak indítjuk.
B. D. Kiadóhivatalunk levelben értesíti.

HIRDETÉSEK.

2790. szám.

1905.

Hirdetmény.

Csonoplya községe mint erkölcsi testület közhírré teszi, hogy a község tulajdonát képező 1 darab magyar faj, 2 darab bonyhádi faj, 2 darab tenyészképes kan mint számfeletti Csonoplya községhezánál **1905. évi november hó 6-án délelőtt 9 órakor** készpénz fizetés mellett nyilvános árverésen el fog adatni.

Csonoplya, 1905. október 28-án.

Deák Andor, Lengyel József,
jegyző. 2—1 bíró.

3883. szám.

kig. 1905.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrog vármegye kulai járásába bekebelezett Bácskeresztur nagyközségben elhalálozás folytán üreedésbe jött és 1. előleges havi részletekben fizetendő évi 560 kor. fizetéssel javadalmazott II-od irnoki és 2. lemondás folytán üreedésbe jött, utólagos havi részletekben fizetendő évi 500 korona fizetéssel javadalmazott dijnoki állásra ezennel pályázatot hirdetek s felhivom a pályázni óhajtokat, hogy szabályszerűen felszerelt folyamodványukat **folyó évi november hó 25-éig** annál is inkább nyujtsák be, mert a később érkezőket figyelembe nem fogom venni.

Kula, 1905. október 25-én.

Dr. Széchényi,
főszolgabíró.

2—1

Uj műkertészet.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség tudomására hozni, hogy Zomborban a Sztojkovits-féle majorban, közvetlen a vasut mellett, az Export-gőzmalommal szemben

műkertészetet

nyitottunk.

Elfogadunk: **kertek diszítését, szőlőültetést, oltást és bujtatást, komlóültetést.**

Termelünk: mindennemű **virágokat**, legkivált **rózsát**, különféle **gyümölcsfákat** a fajjótállása mellett. Mindennemű **csokrokat** és **koszorúkat** úgy élő, mint művirágokból készítésre elvállalunk.

Megrendeléseket lehet eszközölni a Sztojkovits-féle majorban, vagy Árok-utca 3. sz. a. Bánát külváros.

A n. é. közönség pártfogását kérve maradunk

tisztelettel

Radisits Bozsidár és Társa

mű- és élővirág kertésze Zomborban.

10—7

Olcsóbb mint bárhol! — — — Pontos kiszolgálás!

VILLANYOS LÁMPÁK!

Ajánljuk dús raktárunkat modern stíli **villanyos lámpákban**, bámulatos olcsó áron, **teljesen szerelve és a vezetékhez kapcsolva!**

A grammophon társaság (író angyal védjegy) képviselőtét megnyertük Zombor és környéke részére; raktáron tartunk nagy választékban kifogástalan működésű **GRAMMOPHONOKAT** és **LEMEZEKET.**

A triesti **LINOLEUM** (parafa szőnyeg) óriási raktárát is a n. é. közönség b. figyelmébe ajánljuk.

Fehérneműek, izléses nyakkendők, csipkék, szalagok, karlsruhi porcellán serviceok, **BERNDORFI ALPACCA** és **ALPACCA** ezüst.

Chinaezüst és bronz dísz tárgyak olcsó árakon.

A n. é. közönség szives látogatását kéri

Goldfáhn Sándor és Fia,

Zombor, Kossuth Lajos-utca.

Esőernyők, gyermekkocsik, utazó bőröndök, játékok, tajtékpipák. — — — Szolid elvek.

ITT MEGRENDELHETŐK:

VÁLTÓK
GYÁSZLAPOK
SZÁMLÁK
LEVÉLFEJEK
NÉVJEGYEK
ELJEGYZÉSI ÉS
ESKETÉSI KÁRTYÁK
SÍMA- ÉS
DOMBORNOMATU
MONOGRAMMOK

BITTERMANN NÁNDOR és FIA

— KÖNYV- ÉS KONYOMDAI INTÉZETE —

ZOMBORBAN

— A VÁRMEGYE PALOTÁJÁBAN. —

KÖZSÉGI NYOMTATVÁNYOKBÓL NAGY RAKTÁR.

— **PAPIR- és IRÓSZEREK**
A BEVÁSÁRLÁSI ÁRON. —

KÖNYVKÖTŐMUNKÁK ELFOGADTATNAK
ÉS A
KIÁLLÍTÁSI ÁRON SZÁLLÍTTATNAK.

ITT MEGRENDELHETŐK:

HIRLAPOK
MŰVEK
NAPTÁRAK
TÁBLÁZATOK
FALRAGASZOK
KÖRLEVELEK
TÁNCVIGALMI
MEGHÍVÓK
TÁNCRENDEK
ÉTLAPOK

TELEFON SZÁM: 18.

A „BÁCSKA“ KIADÓHIVATALA.